

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘΜ. 105 / Π / 1999

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην αίθουσα 611 της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης την 2^η Δεκεμβρίου 1999, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10 π.μ. με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Σταύρος Αργυρόπουλος

Μέλη: Νικόλαος Στυλιανάκης,

Βλάσιος Ασημακόπουλος,

Χαρίλαος Χάρακας,

Αντώνιος Μέγγουλης, κωλυμένου του τακτικού Κωνσταντίνου Ηλιοπούλου,

Λεωνίδα Νικολούζος,

Μελίνα Μουζουράκη, και

Χαρίσιος Ταγαράς.

Γραμματέας: Αλεξάνδρα-Μαρία Ταραμπίκου.

Τα λοιπά τακτικά και αναπληρωματικά μέλη καίτοι προσκληθέντα δεν προσήλθαν λόγω κωλύματος.

Θέμα της Συνεδρίασεως ήταν η από 22.10.1999, γνωστοποιηθείσα, βάσει του άρθρου 4β του ν.703/77, όπως ισχύει, στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, **συγκέντρωση επιχειρήσεων**, η οποία συμφωνήθηκε με το από 8.10.1999 προσύμφωνο, μεταξύ των εταιρειών με την επωνυμία **ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ Α.Ε.** και ΜΙΝΩΪΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ Α.Ν.Ε. και αφορά εξαγορά από την πρώτη αυτών του 51% των μετοχών της εταιρείας **ΑΕΡΟΓΡΑΜΜΕΣ ΕΛΛΑΔΟΣ – ΑΕΡΟΔΡΟΜΗΣΙΣ Α.Ε.**

Στη συνεδρίαση παρέστη η εξαγοράζουσα και γνωστοποίησα τη συγκέντρωση εταιρεία ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ Α.Ε., δια των πληρεξουσίων αυτής δικηγόρων κας Κλεονίκης Μαρίας Παύλου και κ. Σπύρου Θέμελη.

Στην αρχή της συνεδρίασεως τον λόγο έλαβε η Γενική Εισηγήτρια, κ. Σοφία Καμπερίδου η οποία ανέπτυξε τη γραπτή εισήγηση της Γραμματείας επί της υποθέσεως και πρότεινε τη μη απαγόρευση της κρινόμενης συγκέντρωσης, δεδομένου ότι δεν αναμένεται να επηρεάσει τον ανταγωνισμό στις επιμέρους σχετικές αγορές τις οποίες αφορά. Στη συνέχεια το λόγο έλαβαν οι ανωτέρω πληρεξούσιοι δικηγόροι, οι οποίοι συντάχθηκαν με την εισήγηση της υπηρεσίας, απάντησαν σε ερωτήσεις που τους υπέβαλαν ο Πρόεδρος και τα μέλη της Επιτροπής και ζήτησαν την έγκριση της συγκέντρωσης.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού συνήλθε σε διάσκεψη την 16^η Δεκεμβρίου 1999, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10 π.μ., στην ίδια ως άνω αίθουσα 611, κατά την οποία, αφού έλαβε υπ' όψη της τα στοιχεία του φακέλου, την Εισήγηση της Γραμματείας, τις απόψεις που διετύπωσε, εγγράφως και προφορικώς, η γνωστοποιούσα τη συγκέντρωση εταιρεία,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ

I. Η εταιρεία ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ Α.Ε. (Aegean) γνωστοποίησε στις 22-10-1999, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4β παρ.1 του ν. 703/77, όπως ισχύει, στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, την βάσει της πιο κάτω μνημονευόμενης συμφωνίας και υπό τους όρους που διαλαμβάνονται σ' αυτήν, εξαγορά του 51% των μετοχών της εταιρείας ΑΕΡΟΓΡΑΜΜΕΣ ΕΛΛΑΔΟΣ – ΑΕΡΟΔΡΟΜΗΣΙΣ Α.Ε. (Air Greece).

II. Από τα έγγραφα που υπάρχουν στο φάκελο που σχημάτισε η Γραμματεία της Επιτροπής, τους ισχυρισμούς και τις εξηγήσεις που έδωσε η γνωστοποιούσα εταιρεία στην Επιτροπή και γενικά από την ενώπιον αυτής διεξαχθείσα διαδικασία, προέκυψαν τα εξής: 1) Στις 8-10-1999 υπεγράφη προσύμφωνο ιδιωτικό, δυνάμει του οποίου η εταιρεία ΜΙΝΩΪΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ Α.Ν.Ε. (Minoan) ανέλαβε την υποχρέωση να μεταβιβάσει στην αντισυμβαλλόμενη της εταιρεία ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ Α.Ε. (Aegean) το σύνολο των μετοχών της στην εταιρεία ΑΕΡΟΓΡΑΜΜΕΣ ΕΛΛΑΔΟΣ – ΑΕΡΟΔΡΟΜΗΣΙΣ Α.Ε. (Air Greece) και ότι αυτό, κατά τη στιγμή της οριστικής μεταβίβασης δεν θα υπολείπεται του 51% των μετά ψήφου μετοχών της τελευταίας (Air Greece). Με το παραπάνω συμφωνητικό συμφωνήθηκε επίσης ότι η Μίνοαν θα συμμετάσχει στο μετοχικό κεφάλαιο της Aegean με ποσοστό που δε θα υπολείπεται του 25% και δεν θα υπερβαίνει το 28% των μετοχών της μέσω της εκ μέρους της ολοσχερούς κάλυψης σχετικής αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της δεύτερης και ότι στο διοικητικό συμβούλιο της Aegean (μετά τη συμμετοχή αυτή) θα συμμετέχουν δύο νέα μέλη που θα υποδείξει η Μίνοαν είτε με διεύρυνση αυτού, είτε με την παραίτηση δύο παλαιών μελών του, σύμφωνα με εισήγηση του προέδρου της Aegean κ. Θεόδωρου Βασιλάκη. Επί πλέον, με το ίδιο συμφωνητικό ορίστηκε ότι, ο κ. Θεόδωρος Βασιλάκης ο οποίος είναι ο Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της Aegean και κατέχει σήμερα το 19,94% των μετοχών της, θα εκλέγεται Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος αυτής (της Aegean) για μία τουλάχιστον διετία από την υλοποίηση των ως άνω προβλεπόμενων μεταβιβάσεων. Τελικός δε στόχος και σκοπός της ως άνω συμφωνίας είναι η συγχώνευση με απορρόφηση της Air Greece από την Aegean σε χρόνο που θα καθορισθεί από το νέο διοικητικό συμβούλιο της γνωστοποιούσας εταιρείας.

2) Η εταιρεία Aegean κατέχει από τον Ιούνιο 1999 άδεια εκμετάλλευσης (Α' κατηγορίας) για την, με αμοιβή ή και μίσθωση εκτέλεση δημοσίων αεροπορικών μεταφορών, εντός και εκτός της ελληνικής επικράτειας (χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης) με τακτικές ή έκτακτες πτήσεις για τη μεταφορά επιβατών, ταχυδρομείου και φορτίου. Πριν και δη κατά το διάστημα 1992-1999, η εταιρεία κατείχε άδεια αερομεταφορέα Β' κατηγορίας για την εκτέλεση δημόσιων αερομεταφορών, επιβατών ή/και φορτίου με «μη τακτικές πτήσεις» εντός ελληνικού, μεσογειακού και ευρωπαϊκού χώρου με αεροσκάφη μέχρι και 14 θέσεων ή μέχρι βάρους απογείωσης 5.700 kg. Η δραστηριότητα της Aegean, κατά το 1998, στο χώρο των αερομεταφορών ήταν περιορισμένη. Σήμερα η εταιρεία διαθέτει 3 ιδιόκτητα επιβατικά τύπου Αντο-RJ100, 100 θέσεων. Η Aegean είναι επιχείρηση ομίλου, στον οποίο ανήκουν και οι εταιρείες AUTOHELLAS Α.Τ.Ε.Ε., ΤΕΧΝΟΚΑΡ Α.Β.Ε.Ε, και ΒΑΚΑΡ Α.Β.Ε.Ε., που όμως δεν ασκούν δραστηριότητες στις επηρεαζόμενες αγορές. Το κεφάλαιο της εταιρείας αυτής καλύπτεται από 16 πρόσωπα και επιχειρήσεις, τα οκτώ με τα ποσοστά συμμετοχής που αναφέρονται στον παρακάτω πίνακα:

Μέρη που ελέγχουν την εταιρεία Aegean	
Μέτοχος	% συμμετοχής στο κεφάλαιο
TRANSMARINE LIMITED	7,53%
AUTOHELLAS A.T.E.E.	13,3%
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ	19,94%
EMMANΟΥΕΛΑ ΒΑΣΙΛΑΚΗ	5,42%
ΤΕΧΝΟΚΑΡ Α.Β.Ε.Ε.	2,40%
ΕΥΤΥΧΙΟΣ ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ	1,79%
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ	1,79%
ΒΑΚΑΡ Α.Ε.Β.Ε.	1,20%

Ο δε κύκλος εργασιών της γνωστοποιούσας εταιρείας του ομίλου στην εθνική αγορά κατά το έτος 1998 ανήλθε σε 171.772.446 Ευρώ, αναλυόμενος ως εξής: AEGEAN 2.723.170 AUTOHELLAS 48.420.561 ΤΕΧΝΟΚΑΡ101.684.475 και ΒΑΚΑΡ 18.942.242 .

3) Η εταιρεία Air Greece δραστηριοποιείται από το έτος 1994 στον τομέα των δημόσιων αεροπορικών μεταφορών εντός της ελληνικής επικράτειας και από τον Ιούνιο 1999 εκτός της ελληνικής επικράτειας (σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης) με τακτικές ή έκτακτες πτήσεις για τη μεταφορά επιβατών, ταχυδρομείου και φορτίου και χρησιμοποιεί 5 μισθωμένα επιβατικά αεροσκάφη (3 ATR-72, 72 θέσεων και 2 Fokker F100, 107 θέσεων). Το κεφάλαιο της εταιρείας αυτής καλύπτεται από 23 πρόσωπα και επιχειρήσεις, αλλά ελέγχεται από την εταιρεία Μίνοαη η οποία κατέχει το 51,52% του κεφαλαίου της. Ο κύκλος εργασιών της εταιρείας Air Greece για το έτος 1998 είναι 19.961.121 Ευρώ. Επομένως, ο συνολικός μεν κύκλος εργασιών των συμμετεχουσών στην ελεγχόμενη συγκέντρωση ανέρχεται , για το έτος 1998, σε 191.731.569 Ευρώ (171.770.448 + 19.961.121), ο κύκλος δε των εργασιών στην Ελλάδα κάθε μίας των εν λόγω επιχειρήσεων υπερβαίνει τα 7 εκατ. ECU και ο συνολικός κύκλος της συγκέντρωσης υπερβαίνει τα 75 εκατ. ECU.

III. Η σχετική αγορά προϊόντων περιλαμβάνει γενικώς, το σύνολο των προϊόντων ή και υπηρεσιών που θεωρούνται από τον καταναλωτή εναλλάξιμα ή δυνάμενα να υποκατασταθούν μεταξύ τους, λόγω των χαρακτηριστικών τους, των τιμών τους και της σκοπούμενης χρήσης τους. Στην ελεγχόμενη συγκέντρωση, η αγορά στην οποία δραστηριοποιούνται η Aegean και η Air Greece είναι αυτή των δημόσιων αεροπορικών μεταφορών εντός της ελληνικής επικράτειας με τακτικές ή έκτακτες πτήσεις για τη μεταφορά επιβατών, ταχυδρομείου και φορτίου. Κατά συνέπεια, η σχετική αγορά στην υποκείμενη υπόθεση περιλαμβάνει τις υπηρεσίες αερομεταφορών σε διάφορες γραμμές και κάθε αεροπορική γραμμή θεωρείται ως ξεχωριστή αγορά, στην έκταση κατά την οποία οι επιβάτες δεν μπορούν να υποκαταστήσουν τις υπηρεσίες της γραμμής αυτής με τις υπηρεσίες κάποιας άλλης. Τα ίδια, ας σημειωθεί, αναφορικά με τον ορισμό της αγοράς στις υπηρεσίες αερομεταφοράς έχει δεχθεί με σειρά αποφάσεων της η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Υπόθεση αρ. IV/M.1494- Marine-Wendel/SairGroup/AOM-1999 και Υπόθεση αρ. M/IV-19 KLM-Alitalia-1999) και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου (ECR 803 – 1989 και ECR 323 - 1994). Οι προμνημονευόμενες εταιρείες που συμμετέχουν στη

συγκέντρωση, όπως προέκυψε από τα παραπάνω στοιχεία, εκτελούν τακτικές πτήσεις στις εξής γραμμές: **Aegean:** Ιούνιος 1999. Αθήνα – Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο, Χανιά, Ρόδος, Οκτώβριος 1999, Αθήνα – Αλεξανδρούπολη, Καβάλα, Κέρκυρα. **Air Greece,** Αθήνα - Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο, Χανιά, Ρόδος, Κέρκυρα, Ηράκλειο - Θεσσαλονίκη, Ρόδος, Θεσσαλονίκη - Μυτιλήνη. Ιούνιος – Σεπτέμβριος 1999, Αθήνα - Σαντορίνη, Θεσσαλονίκη - Σαντορίνη, Ρόδος. Και στο εξωτερικό: Ιούνιος - Οκτώβριος 1999, Θεσσαλονίκη- Κολωνία, Ντύσσελτορφ, Στουτγάρδη. Επομένως, οι κοινές γραμμές των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση είναι από/προς Αθήνα προς/από Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο, Χανιά, Ρόδο και Κέρκυρα. Ο αριθμός των μετακινηθέντων επιβατών για τα έτη 1997, 1998 και την περίοδο Ιαν. 1999 – Μάιο 1999 των εταιρειών που δραστηριοποιούνται στις αερομεταφορές στον ελληνικό χώρο παρουσιάζεται στον παρακάτω Πίνακα.

Αριθμός μετακινηθέντων επιβατών στην Ελλάδα (1997, 1998 και Ιαν. 1999 – Μάιο. 1999)

		Air Greece			Aegean (*)			Cronus Airlines			Olympic		
		1997	1998	1/99-5/99	1997	1998	1/99-5/99	1997	1998	1/99-5/99	1997	1998	1/99-5/99
Αθήνα	Αλεξ/πολη										210.196	213.479	89.140
	Ρόδος	49.368	52.694	21.870						21.364	495.394	463.696	163.688
	Κέρκυρα										221.872	184.716	81.274
	Χανιά	11.903	48.242	27.370						1.120	282.964	236.304	100.473
	Καβάλα										139.729	124.739	56.168
	Ηράκλειο	177.963	191.652	80.165					5.417	44.799	491.400	436.049	170.839
	Θεσ/νίκη	100.170	114.538	46.959				7.496	119.569	82.528	981.887	788.438	338.309
Ηράκλειο	Θεσ/νίκη		53.755									23.688	
	Ρόδος		144									37.812	
Θεσ/νίκη	Ρόδος		7.742									26.160	
	Μυτιλήνη											300	
	Υπόλοιπο δίκτυο εσωτερικού	962	6.161	3.946					723		1.732.969	1.671.190	524.525
ΣΥΝΟΛΟ		340.366	474.928	180.310	0	0	0	7.496	125.709	149.811	4.556.411	4.206.571	1.524.416

(*) Η Aegean δεν δραστηριοποιείτο ως τακτικός αερομεταφορέας κατά την παραπάνω περίοδο

Σημειώνεται ότι οι παραπάνω αναφερόμενες αερογραμμές αντιπροσωπεύουν το 65% των μετακινηθέντων επιβατών κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Το υπόλοιπο 35% εξυπηρετείται κατά 99,6% από την Ολυμπιακή Αεροπορία και ότι για την εταιρεία Aegean για την ίδια αυτή περίοδο, δεν υπάρχουν στοιχεία για τον αριθμό των μετακινηθέντων επιβατών δεδομένου ότι η τελευταία αυτή εταιρεία άρχισε να δραστηριοποιείται ως τακτικός αερομεταφορέας, όπως προαναφέρθηκε από τον Ιούνιο του έτους 1999. Με βάση τα παραπάνω, τα μερίδια αγοράς των αεροπορικών εταιρειών Air Greece, Aegean, Cronus Airlines και Olympic στις γραμμές εσωτερικού, κατά τα έτη 1997, 1998 και από Ιαν. 1999 μέχρι Μάιο 1999 διαμορφώνονται ως εξής:

Μερίδια αγοράς στις γραμμές εσωτερικού (1997, 1998 και Ιαν. 1999 – Μάιο. 1999)

Γραμμή		Air Greece			Aegean			Cronus Airlines			Olympic		
		1997	1998	1/99-5/99	1997	1998	1/99-5/99	1997	1998	1/99-5/99	1997	1998	1/99-5/99
Αθήνα	Αλεξ/πολη				-	-	-				100%	100%	100%
	Ρόδος	9%	10%	11%	-	-	-			10%	91%	90%	79%
	Κέρκυρα				-	-	-				100%	100%	100%
	Χανιά	4%	17%	21%	-	-	-			1%	96%	83%	78%
	Καβάλα				-	-	-				100%	100%	100%
	Ηράκλειο	27%	30%	27%	-	-	-		1%	15%	73%	69%	58%
	Θεσ/νίκη	9%	11%	10%	-	-	-	1%	12%	18%	90%	77%	72%
Ηράκλειο											31%		
	Θεσ/νίκη		69%		-	-	-					100%	
Θεσ/νίκη												77%	
	Ρόδος		23%		-	-	-					100%	
	Μυτιλήνη				-	-	-					100%	
	Υπόλοιπο δίκτυο εσωτερικού			1%	-	-	-				100%	100%	99%
ΣΥΝΟΛΟ		7%	10%	10%	-	-	-	1%	3%	8%	93%	88%	82%

Από τον πιο πάνω πίνακα φαίνεται ότι το μερίδιο της Air Greece για τις γραμμές τις οποίες εξυπηρετεί κυμαίνεται από 1% έως 30% και κατά μέσο όρο ανέρχεται σε 10% περίπου για τα δύο τελευταία χρόνια. Για το χρονικό διάστημα Ιουλίου 1999 – Οκτωβρίου 1999, ο αριθμός των μετακινηθέντων επιβατών μέσω των εταιρειών που δραστηριοποιούνται στον ελληνικό χώρο έχει ως εξής :

Αριθμός μετακινηθέντων επιβατών στην Ελλάδα (Ιούλ. 1999 – Οκτ. 1999)

Πόλη	Air Greece	Aegean	Cronus	Olympic/ Macedonian	ΣΥΝΟΛΟ	Air Greece- Aegean
Θεσσαλονίκη	30.272	60.468	106.652	180.786	378.178	90.740
Ηράκλειο	60.123	40.241	64.431	114.288	279.083	100.364
Χανιά	32.017	28.180	38.248	66.499	164.944	60.197
Ρόδος	23.380	30.132	48.364	103.767	205.643	53.512
Αλεξ/πολη		8.663		16.317	24.980	8.663
Καβάλα		3.418		7.562	10.980	3.418
Κέρκυρα	1.946	3.241		16.246	21.433	5.187
ΣΥΝΟΛΟ	147.738	174.343	257.695	505.465	1.085.241	322.081

Με βάση δε τα παραπάνω στοιχεία, τα μερίδια αγοράς για το χρονικό διάστημα Ιουλίου – Οκτωβρίου 1999, για τις εν λόγω αεροπορικές εταιρείες διαμορφώνονται ως εξής:

Μερίδια αγοράς στις γραμμές εσωτερικού - Ιούλ. 1999 – Οκτ. 1999

Πόλεις	Air Greece	Aegean	Cronus	Olympic/ Macedonian	ΣΥΝΟΛΟ	Air Greece- Aegean
Θεσσαλονίκη	8%	16%	28%	48%	100%	24%
Ηράκλειο	22%	14%	23%	41%	100%	36%
Χανιά	19%	17%	23%	40%	100%	36%
Ρόδος	11%	15%	24%	50%	100%	26%
Αλεξ/πολη		35%		65%	100%	35%
Καβάλα		31%		69%	100%	31%
Κέρκυρα	9%	15%		76%	100%	24%
ΣΥΝΟΛΟ	14%	16%	24%	47%	100%	30%

Από τα αμέσως πιο πάνω στοιχεία προκύπτει ότι, κατά το χρονικό διάστημα Ιουλίου – Οκτωβρίου 1999, το μερίδιο αγοράς των εταιρειών Aegean και η Air Greece, στις γραμμές που αυτές εξυπηρετούν κυμαίνεται μεταξύ 24% και 36%, ανάλογα με τη γραμμή, και κατά μέσο όρο ανέρχεται σε 30%.

IV. Στην υπό κρίση υπόθεση ως σχετική γεωγραφική αγορά θεωρείται όλη η ελληνική επικράτεια. Κατά τα έτη 1997 και 1998, στην ελληνική αγορά αερομεταφορών η Ολυμπιακή Αεροπορία κατείχε σε όλες σχεδόν τις κοινές γραμμές εσωτερικού σημαντικά μερίδια που κυμαίνονταν από 70% έως 90% περίπου, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό κάλυπταν οι ιδιωτικές εταιρείες Cronus και Air Greece. Κατά τα οριζόμενα στη κοινοτική και ελληνική νομοθεσία, στην Ευρωπαϊκή Ένωση η αγορά δημόσιων αερομεταφορών είναι πλήρως απελευθερωμένη. Συγκεκριμένα, ο Κανονισμός (ΕΟΚ) 2408/1992 του Συμβουλίου της 23ης Ιουλίου 1993 για την «Πρόσβαση των κοινοτικών αερομεταφορέων σε δρομολόγια ενδοκοινοτικών αεροπορικών γραμμών» επέτρεψε στους κοινοτικούς αερομεταφορείς να ασκούν δικαιώματα μεταφορών σε ενδοκοινοτικά δρομολόγια. Δυνάμει δε, της πρώτης και δεύτερης παραγράφου του άρθρου 2 του Π.Δ. 359/96 καταργήθηκε από 1-1-1996 το μέχρι τότε προνομιακό δικαίωμα της Ολυμπιακής Αεροπορίας για αποκλειστική εκμετάλλευση τακτικών δρομολογίων εσωτερικού. Έτσι, οποιαδήποτε αεροπορική εταιρεία που εδρεύει στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μπορεί να εκτελέσει δρομολόγια μεταξύ οποιωνδήποτε σημείων αυτής. Εντός των νομικών αυτών πλαισίων δραστηριοποιήθηκαν στη συνέχεια, στις γραμμές εσωτερικού οι εταιρείες Cronus και οι συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις Aegean και Air Greece. Για το χρονικό διάστημα Αυγούστου-Σεπτεμβρίου 1999, ο αριθμός πτήσεων και οι ναύλοι των εταιρειών αερομεταφορών του εσωτερικού, παρουσίασαν την παρακάτω εικόνα :

**Ναύλοι απλής διαδρομής οικονομικής θέσης των εταιρειών αερομεταφορών,
Αύγ. – Σεπτ. 1999**

	Aegean		Air Greece		Cronus		Ολυμπιακή	
	Αρ. πτήσεων/ ημέρα και Ναύλος		Αρ. πτήσεων/ ημέρα και Ναύλος		Αρ. πτήσεων/ ημέρα και Ναύλος		Αρ. πτήσεων/ ημέρα και Ναύλος	
Αθήνα – Θεσ/νίκη και Θεσ/νίκη – Αθήνα	4 4	18.600	2 2	17.000	4 4	16.000	10 10	18.600
Αθήνα – Ηράκλειο και Ηράκλειο – Αθήνα	3 3	18.500	4 4	17.000	3 3	16.900	7 7	18.500
Αθήνα – Ρόδος και Ρόδος – Αθήνα	2 2	21.500	2 2	19.500	2 2	20.000	6 6	21.500

Από τα προεκτιθέντα στοιχεία και για τις εξεταζόμενες πτήσεις προκύπτει ότι, η Aegean ακολουθεί τις τιμές της Ολυμπιακής, ενώ οι δύο άλλες εταιρείες Air Greece και Cronus έχουν σχετικά φθηνότερα τιμολόγια όπως και ότι η Ολυμπιακή εκτελεί τα περισσότερα δρομολόγια στις παραπάνω γραμμές εσωτερικού. Οι μέσοι μηνιαίοι συντελεστές πληρότητας των αεροσκαφών της Aegean για όλες τις πτήσεις και για το διάστημα Ιουνίου 1999 – Νοεμβρίου 1999 κυμαίνονται, από 33% μέχρι 67%, ενώ οι αντίστοιχοι συντελεστές της Air Greece για το διάστημα Ιανουαρίου 1998 – Αυγούστου 1999 κυμαίνονται από 55% έως 85%. Οι ίδιοι συντελεστές, για το μήνα Αύγουστο 1999, έφτασαν μέχρι 79% για την Aegean για τη γραμμή Αθήνας-Ρόδου και μέχρι 94% για την Air Greece για τις γραμμές Ηρακλείου-Ρόδου και Ηρακλείου-Θεσσαλονίκης. Είναι γεγονός, ότι το σήμα και η διαφήμιση επηρεάζουν σημαντικά την ανταγωνιστική θέση των επιχειρήσεων στον συγκεκριμένο κλάδο των αερομεταφορών. Κυρίως το σήμα ευνοεί ιδιαίτερα τους εθνικούς και τους μεγάλους παραδοσιακούς αερομεταφορείς, στην έκταση που σχετίζεται με το αίσθημα της ασφάλειας και της σιγουριάς του ταξιδιώτη. Οι μεγάλοι εθνικοί αερομεταφορείς πλεονεκτούν έναντι των μικρότερων ιδιωτικών επιχειρήσεων και εκ του λόγου ότι καλύπτουν μεγάλο μέρος των αερογραμμών και επομένως μπορούν να προσφέρουν σε πελάτες τους (κυρίως επιχειρήσεις) εκπτώσεις συχνών πτήσεων (frequent flyer programs), πράγμα που είναι δύσκολο για τους μικρούς αερομεταφορείς οι οποίοι καλύπτουν συνήθως μικρό μέρος του αεροπορικού δικτύου. Πρέπει ακόμη να προστεθεί, συμπληρωματικά προς τα παραπάνω, ότι παρά την απελευθέρωση των αεροπορικών μεταφορών στον ευρωπαϊκό χώρο, υφίστανται εμπόδια εισόδου στον εν λόγω κλάδο τα οποία σχετίζονται με την περιορισμένη δυναμικότητα των αεροδρομίων κατά τις περιόδους αιχμής, πράγμα που καθιστά δύσκολη την εκμετάλλευση των κερδοφόρων τμημάτων των αερομεταφορών από μικρότερες ή νεοεισερχόμενες επιχειρήσεις.

V.1. Σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 2, εδαφ. α' του ν.703/77, όπως ισχύει, συγκέντρωση πραγματοποιείται όταν συγχωνεύονται με κάθε τρόπο δύο ή περισσότερες προηγούμενες ανεξάρτητες επιχειρήσεις ή όταν ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη τουλάχιστο μία επιχείρηση ή μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, αποκτούν άμεσα ή έμμεσα, τον έλεγχο του συνόλου ή τμημάτων μιας ή περισσότερων άλλων επιχειρήσεων. Στην προκειμένη περίπτωση, με βάση το από 8-10-1999 προσύμφωνο και τα όσα με αυτό, κατά τα προεκτεθέντα έχουν συμφωνηθεί, η Aegean προσυμφωνήθηκε να αποκτήσει το 51% των μετοχών της Air Greece και συνεπώς να αποκτήσει τον έλεγχο αυτής (Air Greece), γεγονός που αποτελεί συγκέντρωση

επιχειρήσεων, κατά την έννοια της προαναφερθείσας διάταξης. Η συμφωνηθείσα, κατά τα ως άνω, κάλυψη της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Aegean από τη Minoan, που θα έχει σαν αποτέλεσμα τη συμμετοχή της δεύτερης στην πρώτη εταιρεία, με ποσοστό μεταξύ 25% και 28%, πρέπει να σημειωθεί ότι δεν αποτελεί συγκέντρωση, δεδομένου ότι με τον τρόπο αυτό δεν αποκτάται έλεγχος της Aegean από τη Minoan.

2. Περαιτέρω, η ελεγχόμενη συγκέντρωση υπόκειται υποχρεωτικά σε προηγούμενη γνωστοποίηση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4β παρ. 1 του ν.703/77, όπως ισχύει, δεδομένου ότι, με βάση τα όσα έχουν προεκτεθεί, πληρούνται αμφότερες οι προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος και συγκεκριμένα αυτές του μεριδίου αγοράς και του κύκλου εργασιών. Συνεπώς η εξαγοράζουσα και αποκτώσα τον έλεγχο εταιρεία Aegean είχε υποχρέωση γνωστοποίησης της συγκέντρωσης στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, σύμφωνα με το άρθρο 4β παρ. 3 του ν.703/77, όπως ισχύει, πράγμα το οποίο και έπραξε εμπρόθεσμα, στις 22-10-1999, όπως προαναφέρθηκε, αφού η σύμβαση με τη Minoan για τη συγκεκριμένη εξαγορά υπεγράφη στις 8-10-1999.

VI. Κατά το άρθρο 4γ παρ. 1 του ν.703/77, όπως ισχύει, με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού απαγορεύεται κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων που υπόκειται σε προηγούμενη γνωστοποίηση και η οποία μπορεί να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στην εθνική αγορά ή σε σημαντικό σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά των προϊόντων τμήμα της και ιδίως με τη δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης. Στην υπό κρίση υπόθεση, όπως προέκυψε από τα προαναφερόμενα στοιχεία, η εταιρεία Aegean άρχισε να δραστηριοποιείται στην ελληνική αγορά ως τακτικός αερομεταφορέας τον Ιούνιο του 1999. Το συνολικό μερίδιο αγοράς της εταιρείας αυτής για το χρονικό διάστημα Ιουλίου – Οκτωβρίου 1999 είναι 16%, ενώ τα μερίδια αγοράς της εταιρείας αυτής ανά γραμμή για το ίδιο χρονικό διάστημα κυμαίνονται από 14% έως 35%. Η Air Greece εξάλλου, δραστηριοποιείται από το έτος 1997 στην ελληνική αγορά με συνολικό εκτιμώμενο μερίδιο αγοράς 7-10% περίπου, ενώ τα μερίδια αγοράς της εταιρείας αυτής ανά γραμμή για το 1998 κυμαίνονται από 10% έως 30%. Το συνολικό μερίδιο αγοράς της εταιρείας αυτής για το διάστημα Ιουλίου – Οκτωβρίου 1999 είναι 14%, τα δε μερίδια αγοράς της εταιρείας αυτής ανά γραμμή για το εν λόγω χρονικό διάστημα κυμαίνονται από 8% έως 22%. Το μερίδιο αγοράς στις γραμμές που εξυπηρετούν και οι δύο εταιρείες Aegean και Air Greece υπολογίζεται ότι θα ανέλθει, με βάση τα στοιχεία της περιόδου Ιουλίου - Οκτωβρίου 1999, μετά την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης, μεταξύ 24% και 36%. Ο δυνητικός ανταγωνισμός στην αγορά δημοσίων αερομεταφορών, πρέπει να τονισθεί, ότι είναι υπαρκτός, δεδομένου ότι, η αγορά αυτή, όπως προεκτέθηκε είναι πλήρως απελευθερωμένη και οποιαδήποτε αεροπορική εταιρεία που εδρεύει στην Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να εκτελέσει δρομολόγια μεταξύ οποιωνδήποτε σημείων αυτής. Πάντως η ζήτηση για δημόσιες αερομεταφορές είναι διαχρονικά σχετικά σταθερή, με εποχιακές διακυμάνσεις ή τέτοιες που σχετίζονται με τον οικονομικό κύκλο. Η δε προσφορά δημοσίων αερομεταφορών ακολουθεί συνήθως τις διακυμάνσεις της ζήτησης. Με βάση τα όσα προεκτέθηκαν, η Επιτροπή κρίνει, κατά πλειοψηφία, ότι με την ελεγχόμενη συγκέντρωση δεν μπορεί να επηρεασθεί αισθητά ο ανταγωνισμός στις πιο πάνω εθνικές αγορές δημοσίων αερομεταφορών ούτε δε δημιουργείται ή ενισχύεται δεσπόζουσα θέση, αφού τα μερίδια των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων στις γραμμές που δραστηριοποιούνται κυμαίνονται από 8% έως 35% (στοιχεία Ιουλ. – Οκτ. 1999), ενώ στις ίδιες γραμμές δραστηριοποιείται εκτός της Ολυμπιακής και η εταιρεία Cronus με μερίδια αγοράς για το ίδιο

χρονικό διάστημα από 23% έως 28%. Σε ενίσχυση όλων αυτών, πρέπει να σημειωθεί τέλος και ότι, στις γραμμές που εξυπηρετούν οι συμμετέχουσες στη συγκέντρωση εταιρείες, η Ολυμπιακή συμμετέχει με περισσότερες πτήσεις και ότι οι εταιρείες Aegean και Air Greece έχουν περιορισμένο στόλο και εξυπηρετούν σχετικά περιορισμένο αριθμό γραμμών (7-10 γραμμές).

Ενα μέλος όμως της Επιτροπής έχει τη γνώμη ότι η αγορά των δημόσιων αεροπορικών μεταφορών έχει εγγενώς ολιγοπωλιακή δομή, υπό την έννοια ότι (όπως εξ' άλλου γίνεται δεκτό και ανωτέρω στο σημείο IV in fine) είναι μάλλον δυσχερής η πρόσβαση και η απόκτηση και διατήρηση ενός σχετικώς σημαντικού μεριδίου για τις πέραν της Ολυμπιακής εταιρείες, τούτο δε αποδεικνύεται τόσο από τις αποτυχημένες απόπειρες παλαιότερων εταιρειών όσο και από το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια οι εκτός των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση εταιρειών και της Cronus εταιρείες παρέμειναν σε ελάχιστα μερίδια, δραστηριοποιούμενες σε ελάχιστες γραμμές (κυρίως των λεγόμενων «τουριστικών» προορισμών), για ελάχιστο χρονικό διάστημα (κυρίως την τουριστική περίοδο) και με ελάχιστα δρομολόγια. Το γεγονός δε ότι έγινε δυνατή από το έτος 1999 η παράλληλη με την Ολυμπιακή λειτουργία τριών ιδιωτικών αεροπορικών εταιρειών μεγάλου βεληνεκούς, δηλ. της Air Greece, της Cronus και της Aegean είχε ιδιαίτερα ευνοϊκές συνέπειες στον ανταγωνισμό ως προς την ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών (κατάλληλα δρομολόγια, ακρίβεια, κλπ.), κυρίως δε προς τις τιμές, καθώς επί των αναγραφόμενων «επίσημων» τιμών (πίνακας σημείου IV) οι εταιρείες προσέφεραν σημαντικές εκπτώσεις, κυρίως στις γραμμές/αγορές όπου δραστηριοποιούνταν όλες, λχ. στη γραμμή/αγορά Αθηνών-Ρόδου. Η απορρόφηση όμως της Air Greece από την Aegean συνεπάγεται την εξαφάνιση μίας εκ των τριών εκτός Ολυμπιακής εταιρειών που συμμετείχαν στον ανταγωνισμό και στη μείωση του αριθμού τους σε δύο. Υπάρχει έτσι ουσιώδης περιορισμός του πραγματικού ανταγωνισμού στις γραμμές/αγορές όπου δραστηριοποιούνταν οι δύο συμμετέχουσες στη συγκέντρωση εταιρείες, αλλά και του δυνάμει ανταγωνισμού στις γραμμές όπου δραστηριοποιούνταν μόνο η μία ή και καμμία τους. Τούτου δε κατά μείζονα λόγο διότι μία εκ των ανταγωνιστριών εταιρειών, η ανήκουσα στο δημόσιο τομέα «Ολυμπιακή» έχει ιδιαίτερος υψηλότερα μερίδια από τις λοιπές (70-90% στο σύνολο των γραμμών/αγορών κατά τις εκτιμήσεις – πίνακας IV) και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της ιδιότητας του «μεγάλου εθνικού αερομεταφορέα» (ibid.), διατηρεί δηλ. μία ιδιαίτερος ισχυρή θέση στην αγορά, η οποία ενισχύεται περαιτέρω με τη μείωση κατά 1/3 των ανταγωνιστριών της. Κατ' ακολουθία η σκοπούμενη συγκέντρωση θα πρέπει να απαγορευθεί.

Έτσι κατά την κρατήσασα γνώμη, δεν ανακύπτει περίπτωση να απαγορευθεί η πραγματοποίηση της ελεγχόμενης συγκέντρωσης, κατά την προεκτεθείσα διάταξη του άρθρου 4γ παρ.1 του ν.703/77, όπως ισχύει.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Διαπιστώνει, κατά πλειοψηφία, ότι η από 22.10.1999 γνωστοποιηθείσα, σύμφωνα με το άρθρο 4β του ν.703/77, όπως ισχύει, συγκέντρωση των εταιρειών ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ Α.Ε. και ΑΕΡΟΓΡΑΜΜΕΣ ΕΛΛΑΔΟΣ – ΑΕΡΟΔΡΟΜΗΣΙΣ Α.Ε., που συμφωνήθηκε με το από 8.10.1999 προσύμφωνο, μεταξύ των εταιρειών ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ Α.Ε. και ΜΙΝΩΪΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ Α.Ν.Ε., δεν περιορίζει σημαντικά τον ανταγωνισμό στις σχετικές αγορές τις οποίες αυτή αφορά και ως εκ τούτου δεν συντρέχει λόγος απαγόρευσής της, κατά το νόμο.

Η παρούσα απόφαση εκδόθηκε την 20^η Δεκεμβρίου 1999.

Η παρούσα απόφαση να δημοσιευτεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Συντάξας την απόφαση

Ο Πρόεδρος

Νικόλαος Στυλιανάκης

Σταύρος Αργυρόπουλος

Η Γραμματέας

Αλεξάνδρα-Μαρία Ταραμπίκου